

tére, némés özvegy asszon Olimpiadis és egyéb szórorok titkon élteben, holta után és, nagy szeretettel mégnézték és nagy erős bizonéchtással megmondolták.

Mégférédni kedég, vagy az ő lábait megmosni bokáinak fölötte — az ő szemérmességének (tisza szüzeségének)⁷⁹ miatta —: ez önéki mindénestől idegén vala. Tizennyolc esztendeig, miképpen mind az telyes konvent bizonságot tött róla, soha az ő testét még [nëm] férésztette,⁸⁰ akármely nehéz kórságok után és, kiket gyakorta⁸¹ szenved vala.

Mészöly Gedeon.

(Folyt. Köv.)

Pápa városának jegyzőkönyveiből. (Orsz. Lt.).

Az 1738. évi aug. 22.-iki ülés határozatai, 4a l.:

1mo itt lakozó Berky Péter uram dolga a' véget tudnjillik hogy ött forintokból és negyven pinzekből álló portioja iránt ell hozott zálogja alázatos tett szép kérésére [mellyet hogy intra qvindenam megh adna, fogadta] vissza adattatnék, a' mint is az eő kegyelme instantiája megh halgattatván, jelentett zálogja is vissza adattatott.

2do Dörnyey János uram házánál majd véletlen emesztő tűz támoda¹ és rész szerént ki is gyüllada; hogy ezentül azért mind mihele² reparáltassék, mint pedigh szorgalmatosbb vi-gyázattal lenne, büntetésül három forintokon marasztatik.

4to a méltóságos uraságh halászaínak fárodcságikért¹ reszolváltotott¹ és rendeltetett, hogy eők is a' nemes város malma előtt és tő torkát jól és helessen kötelességek szerént megh tiszticsák, kétt mérő tiszta buza és három köből abajnác gabona.³

5to nemzetes Eperjesy György urammal a' pásztorral magok között lett alkujokat bizonyos ell veszet borju iránt [helyben hagyván]; azért a' megh égert⁴ és ajánlott negyed fel forinto-ka! füzesse megh a' pásztor, ratihabeáltatik

⁷⁹ ...vm grosze lib junkferlicher zucht.,.

⁸⁰ Az eredetiben másoláshibából: *meg ferezette.*

⁸¹ A Volf-kiadásban hibásan: *gyakarta.*

¹ Nyelvjárási sajtáság á után következő a helyett o-nak ejtése. Nyelv-jarástanulmányozók képzelődése az, hogy ilyen helyzetben az illető nyelvjárás-nak közönséges o hangjától különböző o-t ejtenének vagy ejtettek volna valaha is. Ha a pápai ember azt mondja: *sámánok* és *Sáránok* (értsd: Sárának), mind a két esetben ugyanazt, az o hangot ejti. (E beccses közleményt a közlő szíves engedelmével látta el jegyzetekkel a szerksztő.)

² *Míhel* = mühely.

³ Rozzsál kevert búza. Másképpen: *kétszeres.*

⁴ Ejtse: *égert* = *igért.*

Az 1738. évi aug. 26.-iki ülés határozatai, 4b l.:

1mo hogy a borjú pásztornak gondviseletlensége miatt ell veszvéen egy borja⁵, melly iránt már ez előtt magok között megh is egyesültek negyed fél forintokban, de azt megh nem füzette, kéri azért excontentatioját. Tandem nevezet nemzetes Eperjesy György uram némely emberséges embereknek tett szép interpositiojokra condescendált és megh engedett a' pásztornak kétt forintokban, mellyeket bizonyosan és okvetellen, hogy ad diem 31mam mensis currentis minden köszönettel és készséggel megh fogadnj és fizetnj magát a pásztor obligálta.

Az 1738. évi nov. 18.-iki ülés határozatai, 6. l.

1mo Malczpocher Fülöpné asszonyom itt lakozó Szokovanics varga Jánosnén⁶ keresvén valamely ell veszett tyúktyátt:⁷ de mint hogy tellyességgel réá sem fogta, annyival is inkább nem próbálhatta:⁸ ezért a' jó szomszédságnak fön maradásáért, az izetlenségnek pedigh további ell távoztatásáért megh egyezvén, megbékéltettek.

2do nemzetes Baráthj János uramnak Buzás Lászlón lévén 7 frtokból negyvenhatt s fél pinzbül álló praetensioja, de mivel az i(ncattus) fél betegségére való nézve nem compareálhatt,¹ hátra vagyon azon kívül bizonyos korsoknak és eövegheknek 24 pinzébül való árok, mind ezeket megh értvén, accedal az is, hogy ipa által asseraltatnak és recognoscálltatnak nem több hanem 4 frtok, azért még egy qvindena terminüstül adatik. Ugyan

3tio föllebb megh irtt n. Baráthy János uram valamely szabó legény György mesterre [kitt is pásztornak fogadott és a' ki miatt szölejében kárt is vallott] böcsületes Szecsödy Márton uram mint plenipotentiarissza által panaszolkodván, de mind azon által [jól lehet többet érdemlett volna] némely urajméknak interpositiojokra kétt forintokban néki megh engedtetett.

Anno 1738. die 28va novembris priv. Pápa városának feó birája, tanácsy és esküttyei ültünk le említett városunknak birája residentionalis házánál. Wesprenbül megh térvén nemzetes Lehen Ferencz és Wittman György urajmék, kik is die

⁵ Mai nyelvszokás szerint csak a tehénnek van *borja*, a gazdának pedig *borjuja* van.

⁶ Példa arra, hogyan lesz az idegen nevű mesterembernek magyar környezetben, a mesterségéről magyar neve. *Szokovanics Varga János* utódait már csak *Varjá*-nak nevezték, ők is úgy magukat.

⁷ *Tyuktya* = tyúkja; nyelvjárási sajtáság. Vö. 10. jegyz.

⁸ *Próbál* = bizonyít.

25ta currentis az urral (sic) tekintetes ordinarius vice ispány uram és több urajmék előtt szegén városunknak alázatos instantiáját elől mozdítván, tapasztaltuk eő kegyelmék által titulált vice ispány uramnak kivált a' mostani télyi quartérok-nak kiosztása alkalmatosságával hozzánk járult és mutatott uri jó akarattýátt, mellynek megh hálálására való nézve cselégyei-nek számokra hogy kétt vég szúr vetetődgyék, determináltotott.¹

Anno 1739. die 22da mensis Januarij. Priv. Pápa városának feő birája házánál concurrálván, a' hol is Mihályi István névű [másképpen isméretes ember] jöven előnkben kért azon aláz(a)ttá(1), hogy csordás a' vagy pásztorképpen [s. v.] a' város sörtés marháj⁹ mellé föll állanj engednék, a' mint hitétt le tévén, föll állitatott.

Az 1739. évi febr. 3.-ikán tartott ülés határozata.

1mo hogy Kovácsiban lakozó Szekeres János felesége Púskás Ilona a' most legközelebb ell múlt tegnapi napon vaját árulván a' piacon, tapasztaltatott az, hogy a' köcsögyének¹⁰ fenekén víz volt volna; ki is jól lehet tagadván maga rossz cselekedetitt és csalárdságát, hanem inkább annyára Puskás Susánnára magát provocálta. De mint hogy comperiáltotott¹ már praeviè az, hogy a' vásárban is olyan vaját [melly edénynek fenekén tej és kevert kovász lett légyen, arra való nézve illetin rossz cselekedetinek további ell távoztatására, másoknak pedig eleven példájokra való nézve, hogy az piacon mindeneknek láttára a' pöllöngér-hez állittatván, vaját pedigh az nyakában köttetvén, kétt oráig ott szenvedgyen, annak utanna pedig tizenkétt korbács ütéssel megh ütessék és csapattassék, deliberáltotott.¹

Az 1742. évi nov. 23.-iki ülés határozatai, 161—162. 1:

1mo mivel az pékek zsemléje mostanyi szokott mértéket sü-tésőkben meg nem nyomja, sőt az gabonának keletit¹¹ te-kéntvén nem kevés rövidségével az kösségnek, mérték szerént föll vett improportio találtatott az Győri zsemlékhez képest; azért ha az következő karácsonyig tapasztaltattni fognak abban, hogy az hé vett mértékkel nem sütnék, és olyan nem lesz zsemléjek, mint az Győri pékeké, ok vetetlen azonnal meg büntetődgyenek. 2do mint hogy Kluvan Mihályné adosságá-ban az executio már judicialiter deliberaltotott, mind azon által tehetetlenségét¹² azon időre előttünk keserves panaszkodásival

⁹ Sörtés marha = disznó.

¹⁰ Köcsög-gye = köcsögje; nyelvjárási sajáttság. Vö. 7. jegyz. c

¹¹ A gabona keleti az az ár, melyen a gabona az idő szerint kel.

¹² Tehetség = vagyonosság; tehetetlenség = nagy szegénység.

vádolván azon könyörgöt; hogy élődésire¹³ tett keresetiben még ez előtt nem kevés kárával, sőt nagy hátra maradásával gazdaságának, két ízben véletlenül esett szerencsétlensége miatt tagadhatatlan inségít, de fizető szándékjának tellyes voltát vennék méltó tekintetben, és az determináltt executio differaltattnék. Kihez képest mi is nem akarván tellyességgel ezen instans aszszonyt minden javaibul és élő kenyerébül ki fogyasztatni, hogy azzal az városi adozáshoz is elégtelen lenne; ex superabundanti à dato latae prioris determinationis hagyattatott kivánt respiriumul néki az executio terminussára tizen négy nap, olly okkal és móddal, hogy minden további hallasztás nélkül tartozzék akkorra az creditorát meg elégtenni.

Az 1742. évi ápr. 4-iki ülés határozata 148. l.:

Mint hogy Huben Pálnak felesége ugyan nemzetes Szombat-hely György uram házas társát, illetlen és ell szenvedhetetlen kemény és mocskos szokkal 's káromkodással, fére tévén mind Istennek 's emberek félelmét törvénytelenül teremptettével szitta 's kurvának és szajhának nevezte 's ragalmazta az elől allott bizonyságok szerént, az okáért meg feddésére ezen szittkos aszszonynak, mind pedig peldájára másoknak közönséges itelete szerént az nemes tanácsnak vegeztetett eil tizenkét korbács csapa-tással való büntetése.

Közli: *Prof. dr. Kováts Ferenc.*

Mitteilungen aus den Protokollen der Stadt Pápa (Komit. Veszprém). (1738.) Aus dialektgeschichtlichem Gesichtpunkte interessantes Material. Das Beispiel illustriert, wie ein Handwerker mit nichtungarischem Familiennamen in einer ungarischen Umgebung nach der Benennung seiner Beschäftigung allmählich einen ungarischen Familiennamen bekommt. Und umgekehrt werden fremde Namen manchen Leuten von magyarischer Abstammung in einer fremdsprachigen Umgebung öfters beigelegt. Z. B. der Vater des weltberühmten Malers Albrecht Dürer, der ein Stockungar gewesen war und dementsprechend in Ungarn den ungarischen Namen *Ajtósi* (= von *Ajtós*) getragen hatte, hat den deutschen Namen *Dürer* (der eine wörtliche Übersetzung ist) erst in Nürnberg angenommen.

¹³ Ma: megélhetés.